

بازپرسی - ۲

آقایان علیه آقایان

صفورا رهبری

سرشناسه: رهبری، صفورا، ۱۴۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور: آقایان علیه آفایان /
نویسنده: صفورا رهبری.
مشخصات نشر: تهران: نشر خوب، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهري: ۱۸۴ ص: مصور
فروخت: بازيرنسى ۲۴.
شابک: دوارة: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۴۲-۶۶-۷؛ ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۴۲-۶۵-۰.
وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
یادداشت کتابنامه: ص: ۷۹، بد صورت زیرنویس.
موضوع: آقایان، الکساندر، ۱۲۶۴-۱۲۴۲.
موضوع: Aghayan, Alexander
موضوع: آقایان، فلیکس، ۱۲۹۲-
موضوع: سیاستمداران ایرانی — قرن ۲۰
موضوع: Politicians, Iranian — 20 century°
موضوع: ایران — تاریخ — پهلوی، ۱۴۰۴-۱۴۵۷
موضوع: Iran — History — Pahlavi, 1925 — 1978
ردیبندی کنگره: DSR1485
ردیبندی دیویس: ۹۵۵/۰۸۰۹۲۲
شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۸۲۹۲۲۸
۹۱۲۶۰۱

آقایان علیه آقایان

نویسنده: صفورا رهبری

دیر مجموعه: شمیم مستقیمه

ویراستار ادبی: فرید الدین سلیمانی

ویراستار فنی: فرزاد مرادی

طراح یونسون جلد و گرافیک متن: معراج قنبری

طراح جلد: معراج قنبری

آماده سازی و صفحه‌مالکی: حافظی

مشاور فنی چاپ: حسن مستقیمی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵۴۲-۶۶-۷

نوبت چاپ: اول-۱۴۰۱

تیراز: ۱۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ایهار

قیمت: ۷۹۰۰ تومان

فهرست

۷ .	یادداشت دبیر مجموعه
۹ .	مقدمه
۱۷ .	بخش یک: «من هیچ جا نبودم و همچو جا بودم».
۲۱ .	بخش دو: اسکن روی شکر
۲۹ .	بخش سه: شرکت سفید
۴۵ .	بخش چهار: جوان خام
۴۹ .	بخش پنج: از مشروطه تا دربار پهلوی
۵۹ .	بخش شش: «مسیو آفایان! شما هنوز خیلی جوان هستید».
۶۵ .	بخش هفت: دیدار آشنا
۷۱ .	بخش هشت: روزگار پیرم، روزگار دادر
۸۱ .	بخش نه: مملکت قحط الرجال است

- بخش ده: «خدمت بد مسلمان واجب است». ۸۹
- بخش یازده: مأمور برجسته اینتلیجنس سرویس؟ ۹۷
- بخشدوازده: «این شخص مرد روز است». ۱۰۲
- بخش سیزده: «رفیق شما داور هم همین طور فکر می کند». ۱۱۲
- بخش چهارده: کاشتن درخت گردو ۱۲۷
- بخش پانزده: حمل خشکبار، نقل تیربار ۱۲۵
- بخش شانزده: وکیل مدافع همه ۱۴۲
- بخش هفده: فلیکس آقایان: موهبت و لعنت ۱۴۹
- بخش هجده: «قریان! اجازه فضولی می دهید؟ اجازه می دهید؟» ۱۵۷
- بخش نوزده: ظهور و سقوط ۱۶۲
- بخش بیست: در خانه الکساندر ۱۷۱
- پی نوشت ۱۷۷
- منابع ۱۸۱

یادداشت دبیر مجموعه

بازپرسی چنانچه از نامش پیداست قراردادن پرسشی نداشت در برابر ماجرايى قديمى است.

در مرور دوباره برخى اخبار و پرونده ها از روزگار گذشته حس کردیم انژی آزادنشده اى ما را به درون آنها مى کشد.

تاریخ ما آکنده از ماجراها و روایت هایی سرگردان است. اشباحی دادخواه که امید به داوری آنها را سرگردان نگاه داشته و هنوز در دیار مردگان آرام نگرفته اند. پرونده هایی که از راکد شدن در بایگانی ها سر باز می زند و به اطوار مختلف پنجره اکنون خود را به ما نشان می دهند.

خود ما هم همچنان سرگردان و سرخوش این پرسش هستیم که به راستی این پرونده های قدیمی از ما چه می خواهند؟ و چرا و چگونه ما را انتخاب کردند تا آنها را مرور کنیم؟

زندگی آدمیزاد روی زمین بد بختانه فرصتی برای تماشا به او نداده. ما انسان های

لحظههای اکنون آنقدر درگیر خودمان هستیم که مجالی برای تماشای دیگری و تلاش برای داوری منصفانه او نداریم. تا بوده چنین بوده. در چنین اوضاع واحوالی پیش‌پیش می‌توان گفت هر پرونده‌ای، یا حتی هر خردخباری که در روزنامه‌ای یا اعلانی از دهه‌ها پیش خودش را پیش روی توجه ما قرار می‌دهد، سزاوار کنکاش بیشتر است و بی‌تر دید با یکی دو پرسش می‌توان دریافت که حق آن ماجرا یا خبر ادا نشده و حقیقتی محجوب و خاموش و دیده‌نشده در آن حوالی در انتظار بر ملاشدن است. اینکه بخت واقبال بر ملاشدن داشته باشد یا نه خود موضوع دیگری است.

مجموعه بازپرسی با این نگاه آغاز شد. ما ابتدا ساختاری برای یک همکاری جمعی تدارک دیدیم. و بعد با پژوهش و مطالعه و سرک کشیدن به گوش و کنار پرونده‌ها و آنجه گردباد زمان از هر ماجرا و آدمی باقی می‌گذارد تلاش کردیم خود را به آنچه واقعاً اتفاق افتاده نزدیک و نزدیک‌تر کنیم و در هر پرونده‌ای آن گوش و کنار را بیابیم که می‌توانیم پرسش تازه خود را طرح کنیم.

نوشتن در لحظه‌ای آغاز شد که پرسشی تازه سر برآورد. اما خواندن و پرسیدن و تحقیق هیچ‌گاه متوقف نشد، بلکه تا لحظه آخر ادامه پیدا کرد. طوری که یافته‌هایی جدید در واپسین روزهای بازنویسی همه‌مان را شگفت‌زده کرد. اگر نوشتن این کتاب‌ها یک سال دیگر ادامه می‌داشت، پرونده حتماً مضامون‌های تازه دیگری هم پیدا می‌کرد.

حاصل این بازپرسی تعدادی جستار بلند روایی است. امانه فقط در محصول نهایی، بلکه در روش رسیدن به محصول هم ماجستارگون عمل کردیم و جستارگون زندگی کردیم. پرسیدن بی‌امان و جست‌وجوی بی‌امان و گشودگی به هر اتفاق جدیدی در مسیر این پرسش دوباره.

در شکل‌گیری این پژوهه لیلا اجتهادی که دقت و پشتکار و تعهدی مثال‌زدنی دارد، نقشی جدی داشت. من و نویسنده‌گان این مجموعه بابت تلاش‌هایش قدردانیم.

شمیم مستقیمی